

Marzena Baum-Gruszowska*

Lokalne muzeum w globalnym świecie – działalność Muzeum Regionalnego w Pilźnie

Wszechobecne zjawisko globalizacji w specyficzny, paradoksalny sposób doprowadziło do odrodzenia się regionalizmu oraz roli muzeów regionalnych. Dla wielu ludzi ogromnie istotne jest ich pochodzenie, ich korzenie: mają oni poczucie odrębności i czują się związani zarówno ze swoim krajem, jak i z regionem.

Muzeum Regionalne w Pilźnie wpisuje się we współczesny trend muzeów opierających ekspozycje na opowiadaniu historii „małej ojczyzny” – czy to regionu, czy miasta. Muzeum zostało utworzone w roku 2014, w ramach upamiętnienia 660. rocznicy lokacji Pilzna, i od siedmiu lat stanowi ważny ośrodek gromadzenia zabytków kultury. Placówka jest miejscem dialogu z przeszłością, akcentowania najważniejszych wydarzeń w historii ziemi pilźnieńskiej, instytucją prezentującą ważne dokonania lokalnej historii, kultury i sztuki.

* Marzena Baum-Gruszowska, Muzeum Regionalne w Pilźnie.

Muzeum miejscem spotkań

Pilźnieńskie muzeum, podobnie jak wszystkie polskie placówki tego typu, działa na podstawie *Ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach*¹. Szeroko zakrojona działalność z jednej strony jest nastawiona na gromadzenie, przechowywanie i naukowe opracowanie zbiorów muzealnych dotyczących historii i kultury ziemi pilźnieńskiej, z drugiej zaś – na ich upowszechnianie poprzez wystawy stałe i czasowe, wszelkie wydarzenia, które promują dzieje Pilzna i regionu, i przez włączanie w zakres obowiązków działalności edukacyjnej, wydawniczej oraz naukowej². Współczesne muzeum rozumiane jest jako instytucja wielowątkowa, która dla swej publiczności – osób zwiedzających – jest miejscem dialogu i działania, interakcji i refleksji, kształtowania relacji, podejmowania twórczych wyzwań, miejscem spotkań i powrotów³.

Muzeum w Pilźnie, bazując na doświadczeniach innych długoletnich instytucji muzealnych, w równym stopniu chce uwzględniać potrzeby lokalnej społeczności jak i dbać o przechowywane zbiory. Gromadząc pamiątki przeszłości, jednocześnie troszczy się, by dziedzictwo historyczne i kulturowe tych terenów zostało przekazane następnym pokoleniom. Zgromadzone w placówce eksponaty są świadectwem życia mieszkańców regionu na przestrzeni wieków. Jest to więc doskonała forma kształtowania świadomości i tożsamości regionalnej oraz budzenia i kształtowania już od najmłodszych lat odpowiedzialności za losy „małej ojczyzny” – ziemi pilźnieńskiej. Placówki muzealne, których zainteresowania łączą się z ochroną i badaniem dziedzictwa kon-

¹ Tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1641.

² Por. Art. 1 *Ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach*.

³ Zob. *Muzea w Polsce. Raporty na podstawie danych z projektu „Statystyka muzeów 2013–2015”*, Warszawa 2016, s. 13.

kretnego regionu, podlegają procesom wiążącym się i z lokalnością, i z globalizacją⁴.

Kulturowy i społeczny wpływ placówki na otoczenie przejawia się przez inicjatywy skierowane do zróżnicowanych grup wiekowych, co tym samym jest podkreśleniem istotności dialogu międzypokoleniowego. Przykładem takich działań może być wystawa czasowa „Dobranocka w podróży”. Ta sentymentalna podróż do świata dawnych wieczorynek przeniosła widzów do krainy wzruszeń, wspomnień, dobrych emocji. Wystawa została zrealizowana przede wszystkim po to, by łączyć pokolenia najmłodszych zwiedzających i ich rodziców oraz dziadków. Do najmłodszych odbiorców skierowano również takie projekty, jak „Kolorowe muzeum” i „Wielka księga małego Pilzna”, a ich celem było wzbudzenie zainteresowania lokalną historią i jej bohaterami. Muzeum wystąpiło z ofertą do seniorów, mianowicie – w 2018 i 2019 r. – z cyklicznymi wykładami na temat historii gminy do słuchaczy Uniwersytetów III Wieku, działających w Dębicy i Sędziszowie Małopolskim.

Zbiory, kolekcje, eksponaty...

Zaledwie siedem lat działalności Muzeum to ponad dwa tysiące sto pięćdziesiąt zgromadzonych eksponatów z zakresu archeologii, etnografii, sztuki, historii, numizmatyki, zbiorów biograficzno-literackich. W muzeum znajduje się cenna kolekcja dzieł Stanisława Westwalewicza – obrazy olejne i akwarele z lat 1951–1962. W ostatnim czasie do zbiorów muzealnych trafiła kolekcja obrazów autorstwa Romana Wojnarskiego, ilustrujących codzienność okupacyjną Pilzna

⁴ D. Porczyński, *Muzea Podkarpackie między rdzeniem a peryferiami*, [w:] *Muzea Podkarpackie 2004–2014. Globalizacja i europeizacja a przeobrażenia lokalnych instytucji kultury*, Rzeszów 2016, s. 11.

w latach II wojny światowej. Prócz dzieł sztuki są gromadzone pozycje biblioteczne, stare druki, rękopisy i kartografia oraz dawna fotografia. Zbiory prezentowane były na wystawach stałych i na osiemnastu wystawach czasowych.

Każdego roku muzeum pozyskiwało do swoich zbiorów nowe obiekty. Najczęstszą drogą nabycia muzealiów były dary okolicznych mieszkańców (ok. 82% ogółu pozyskanych obiektów). Fakt ten świadczy o bardzo pozytywnym nastawieniu lokalnej społeczności do instytucji. Największą grupę darów stanowią fotografie archiwalne i obiekty etnograficzne, a także historyczne pamiątki związane z przeszłością gminy. Niejednokrotnie zbiory udawało się powiększyć w drodze zakupu, jak to było w przypadku zakupionych w 2019 r. – XVIII-wiecznych dokumentów rękopiśmiennych dotyczących dziejów konwentu augustianów w Pilźnie, czy też kupionych ostatnio kolejnych dzieł artysty Stanisława Westwalewicza.

Muzeum w przestrzeni wirtualnej

Muzeum w projektowaniu wystaw coraz częściej sięga po rozwiązania multimedialne i parateatralne. Użycie multimedialnych przyczynia się do poszerzenia wiedzy w sposób inny niż w efekcie tradycyjnego zwiedzania. W dalszym ciągu jednak największą rangę w tworzeniu ekspozycji przyznaje się autentycznemu eksponatowi, a nowoczesne technologie mają pełnić jedynie rolę wspierającą narrację wystawy opartej na oryginalnych artefaktach.

W dzisiejszej rzeczywistości istotnym kanałem komunikacji z widownią stały się media społecznościowe. Jak bardzo ten aspekt jest ważny, pokazały ostatnie miesiące pandemii i ograniczeń w fizycznym dostępie do kultury. Pilźnieńskie muzeum wykorzystuje wiele z nich: stronę internetową, profil na portalu społecznościowym facebook czy

instagram. Za ich pośrednictwem jest również promowana historia i kultura regionu. Niezmiennie trwają prace nad digitalizacją zbiorów – tworzeniem elektronicznych opisów eksponatów oraz ich cyfrowych prezentacji. Jest to zgodne z europejską i światową tendencją ostatnich lat, by móc w sposób cyfrowy udostępnić odbiorcy zasób kultury regionalnej. To właśnie digitalizacja jest tym narzędziem, które pozwala na udostępnianie muzealnych zasobów za pomocą internetu – a zatem szerzej i bardziej otwarcie niż kiedykolwiek dotąd⁵.

Odbicie naszej przeszłości – wystawy i projekty historyczne

W pilźnieńskim muzeum funkcjonują obecnie dwie wystawy stałe. Pierwszą z nich jest ekspozycja *stricte* regionalna, pt. „Pilzno i Ziemia Pilźnieńska na przestrzeni wieków”, obrazująca historię i kulturę ziemi, której centrum stanowi miasto Pilzno. Druga z wystaw stałych – „Pilzno w obrazach Stanisława Westwalewicza” – prezentuje obrazy olejne oraz akwarele z lat 1951–1962 artysty malarza, który przez ponad dziesięć lat mieszkał i tworzył w Pilźnie.

Każdego roku powstają ekspozycje czasowe, obejmujące szerokie spektrum tematyczne, z różnych dziedzin historii, kultury i życia społecznego. Najczęściej przygotowano wystawy, zgodnie z regionalnym charakterem muzeum, odnoszące się do szeroko pojętej historii Pilzna i okolicznych miejscowości. Takie ekspozycje, jak „Całemu narodowi nieśmy rozkucie kajdan – mieszkańcy ziemi pilźnieńskiej w okresie I wojny światowej” (XI 2018–III 2019) i „Migawki z dni wojennych. Pilzno w okresie okupacji niemieckiej 1939–1945” (X 2019–IV 2020) przez pryzmat zacho-

⁵ Zob. *Muzea w Polsce. Raporty na podstawie danych z projektu*, s. 53.

Il. 1. Ekspozycja „Kalejdoskop fotograficzny Pilzna w trzech odsłonach”

wanych eksponatów obrazowały najważniejsze wydarzenia i fakty czasu obydwu wojen XX w. dotyczące miasta. Zabytkom miejskiej architektury oraz przedwojennym mieszkańcom Pilzna poświęcona została ekspozycja „Kalejdoskop fotograficzny Pilzna w trzech odsłonach” (2019). Wystawy odzwierciedlające obyczaje i kulturę społeczności lokalnej to „Akcesoria Perfekcyjnej Pani Domu XIX/XX w.” (2017) – prezentowała ona sprzęty i przedmioty z różnych dziedzin domowego życia przełomu minionych stuleci, zaś „Miasto z przeszłości. Społeczność żydowska Pilzna na przestrzeni wieków” (2018) ukazywała dzieje pilzneńskich Żydów, ich udział w społeczno-kulturalnym i gospodarczym rozwoju Pilzna.

Wielki sukces frekwencyjny osiągnęły dwie ekspozycje z zakresu geologii i przyrody. Głównym zamierzeniem wystawy pt. „Magia bursztynu – bursztyn w przyrodzie, sztuce, rzemiośle artystycznym” (2016) było ukazanie urody

Il. 2. Ekspozycja „Królewska gra w królewskim mieście Pilźnie, szachy świata”

jantaru, jego oryginalności jako minerału, bogactwa odmian i różnorodności oraz artyzmu wyrobów z bursztynu w minionych stuleciach; wystawa „Latające Klejnoty. Minerały i owady” (2017) ukazywała niespotykane na co dzień okazy przyrody ożywionej i nieożywionej – minerały z różnych kontynentów, a przy tym idealnie z nimi zestawione pod względem kolorystycznym okazy równie egzotycznych owadów.

Podobnie oryginalną okazała się ekspozycja „Królewska gra w królewskim mieście Pilźnie, szachy świata” (2018). W lokowanym przez Kazimierza Wielkiego mieście, którego tradycje szachowe sięgają początków XIX stulecia, kiedy to okoliczne dwory szlacheckie rozpropagowały grę wśród pilźnieńskich mieszczan, prezentacja zestawów szachowych

z niemal wszystkich zakątków świata, wykonanych z najbardziej oryginalnych surowców, okazała się jedną z najchętniej odwiedzanych wystaw w historii muzeum.

Cyklicznie organizowane są przez muzeum obchody Dnia Pamięci o Ofiarach Holocaustu na Podkarpaciu. Corocznej akcji czytania nazwisk żydowskich obywateli dawnego Pilzna w przestrzeni miejskiej towarzyszą prelekcje edukacyjne i koncerty muzyki klezmerskiej.

Wszystkie ekspozycje nie odnoszące się *stricto* do dziejów miasta zawierały akcenty regionalne, w postaci choćby kilku, a niekiedy sporej części eksponatów lokalnych. Często mocno związani z Pilznem byli właściciele udostępnianych zbiorów.

Projekty kulturowe

W muzeum organizowane są prelekcje, odczyty i różnorodne co do formy spotkania z lokalną społecznością w celu promocji historyczno-kulturowej przeszłości miasta i gminy Pilzno. Flagowym przedsięwzięciem kulturowym jest realizowana cyklicznie majowa „Noc muzeów”. Od pierwszego roku funkcjonowania placówki realizowany jest projekt dotyczący ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturalnego – „Sąsiedzkie Kolędowanie”. Jego ideą jest podtrzymanie zamierającego zwyczaju kolędowania oraz popularyzacja charakterystycznych dla ziemi pilźnieńskiej pieśni i tradycji świąt Bożego Narodzenia⁶.

Każdego roku muzeum współuczestniczy w organizacji lokalnych uroczystości i świąt narodowych: Konstytucji 3 Maja, Świąta Niepodległości, Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, Dnia Męczeństwa Wsi Polskiej, Na-

⁶ Pięć edycji „Sąsiedzkiego Kolędowania” zrealizowanych zostało w różnych miejscowościach Gminy.

rodowego Dnia Pamięci Polaków Ratujących Żydów. Bardzo istotny w działaniach muzeum był rok 2018 i związane z nim obchody setnej rocznicy odzyskania niepodległości przez państwo polskie. Pilźnieńskie muzeum organizowało lub współorganizowało wiele projektów, np. „Spacer z Legionistami” (V 2018) – wystawę plenerową sylwetek pilźnian – legionistów, połączoną z lekcją tematyczną w przestrzeni publicznej miasta, to jest na ulicy Legionów. Happening historyczno-artystyczny „Wymarsz Legionistów” zorganizowany był wspólnie przez muzeum, Publiczną Szkołę Podstawową im. Władysława Jagiełły w Pilźnie, pilźnieńskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” oraz Urząd Miasta i Gminy Pilzno (IX 2018). Nawiązywał on do wydarzeń w Pilźnie 12 września 1914 r., kiedy to gromady ochotników z Pilzna i okolic, jako Polowe Drużyny Sokole, w sile ponad dwustu żołnierzy, wyruszyły do Krakowa, by dołączyć do formujących się tam Legionów Polskich.

Projekty badawcze i ich publikacje

Muzeum pilźnieńskie stara się w miarę możliwości podejmować działalność naukową, która jest jednym z podstawowych zadań muzealnych i na której osadza się jego wiarygodność i rzetelność. Trudno myśleć o dobrze realizowanej działalności edukacyjnej lub popularyzacyjnej bez badań naukowych prowadzonych przez muzealników nad pozyskanym obiektem – muzealium, bądź też badań nad historią lokalną, na podstawie których opracowywane są scenariusze i narracje wystaw.

Ważną częścią działalności muzealnej zarówno w aspekcie naukowym jak i edukacyjnym są projekty wydawnicze. Muzeum Regionalne w Pilźnie stara się każdą z ekspozycji czasowych wesprzeć publikacją, czy to katalogiem, czy albumem. Są to w głównej mierze wydawnictwa drukowane,

aczkolwiek w obecnej pandemicznej rzeczywistości rozpoczęto prace nad przygotowaniem katalogów wystawowych także w formie elektronicznej. Publikacje muzealne towarzysząc wystawom upowszechniają przeprowadzone w trakcie przygotowań badania historyczne, poszerzają także ich odbiór społeczny, zwiększając grono osób zainteresowanych prezentowaną problematyką.

Ostatnim jak dotąd przedsięwzięciem edytorskim muzeum były prace nad wydaniem odnalezionych pamiątek Władysława Szczurkiewicza – mieszkańca Pilzna, powiatowego komisarza wojskowego Legionów Polskich w okresie I wojny światowej. Publikacja realizowana była wspólnie z Biblioteką Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu⁷.

Sztuka edukacji

Działalność edukacyjna polskich muzeów była w ostatnich latach przedmiotem licznych debat, dyskusji, a także badań diagnostycznych⁸. Muzeum Regionalne w Pilźnie próbuje odpowiadać na aktualne wyzwania, proponując działania edukacyjne i twórcze, skierowane do różnych grup docelowych – dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, młodzieży klas wyższych szkoły podstawowej i ponadpodstawowej.

Najpopularniejszą kategorią edukacyjną są warsztaty i lekcje muzealne. Problematyka zajęć oscyluje zazwyczaj

⁷ Władysław Szczurkiewicz. *Pamiętnik komisarza wojskowego Legionów Polskich Naczelnego Komitetu Narodowego (1914–1918)*, N. Delestowicz, A. Kucharska (oprac.), M. Baum-Gruszowska (współpraca), Poznań–Pilzno 2021.

⁸ *Edukacja muzealna w Polsce. Sytuacja, kontekst, perspektywy rozwoju. Raport o stanie edukacji muzealnej w Polsce*, M. Szelaąg (red.), Warszawa 2012; D. Porczyński, *Rosnące znaczenie edukacji*, s. 50–62.

wokół pojęcia „małej ojczyzny” w wymiarach historycznym, kulturowym i społecznym. Nie brak w ofercie programowej zajęć etnograficznych, promujących wieś regionalną czy traktujących o dawnej wielokulturowości regionu. Wiele prelekcji i działań edukacyjnych realizowanych było wspólnie z regionalnymi placówkami szkolnymi i wychowawczymi bądź drużynami harcerskimi.

Niejednokrotnie specjalna oferta warsztatowa jest przygotowywana w związku z prezentacją nowej wystawy czasowej. Tematyka zajęć ściśle koreluje wówczas z przedstawioną problematyką. Specjalna propozycja programowa jest przygotowywana cyklicznie w ramach oferty Muzeum i Domu Kultury w okresie ferii zimowych, a także wakacji.

W efekcie prowadzonych działań edukacyjnych muzeum znacznie poszerzyło pole swej działalności, dzięki czemu zdołało dotrzeć do dużo większej liczby odbiorców niż tylko za pośrednictwem ekspozycji. Wzrosła rola muzeum pilźnieńskiego jako edukatora i propagatora regionalizmu.

Kulturalna mapa regionu – partnerstwo i współpraca

Z perspektywy społeczno-ekonomicznej Muzeum Regionalne w Pilźnie, podobnie jak wszystkie placówki muzealne w Polsce, jest niezwykle ważną instytucją non-profit, spełniającą unikatowe funkcje społeczne⁹. Wypełniając podstawowe zadania statutowe muzeum nawiązuje wiele relacji z otoczeniem, współpracując z różnymi podmiotami publicznymi, prywatnymi, czy też sektorem prywatnym i pozarządowym¹⁰.

⁹ *Muzea w Polsce. Raporty na podstawie danych z projektu*, s. 81.

¹⁰ M. Murzyn-Kupisz, *Społeczno-ekonomiczne oddziaływanie muzeów oraz ich relacje z otoczeniem*, [w:] *Statystyka muzeów, muzea w 2019 r.*, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Warszawa 2019, s. 27.

Od początku funkcjonowania muzeum pilźnieńskiego istotne było osadzenie jego działań w konkretnym środowisku innych instytucji kulturalnych, zwłaszcza ważną była symbioza z gminnym Domem Kultury, w którego strukturach ono się znajduje. W programie działania muzeum podkreślono akcentowaną współcześnie interdyscyplinarność i wzajemne przenikanie się takich dziedzin, jak historia, muzyka, teatr, sztuki wizualne. Ma to swój wyraz we współdziałaniu muzeum z szeregiem lokalnych i ponadlokalnych instytucji oraz partnerów. Potwierdzeniem wspólnej formy działania jest zrealizowany w 2016 r. projekt historyczno-kulturalny „Muzeum u stóp Świątyni”, upamiętniający 1050 rocznicę Chrztu Polski, a jednocześnie 760-lecie istnienia parafii pilźnieńskiej. Uczestniczyli w nim muzealnicy, historycy, lokalni artyści oraz muzycy Filharmonii Świętokrzyskiej. Koncertowi towarzyszyła wystawa dziejów Kościoła w Pilźnie.

Rzecz oczywista, stała i regularna współpraca odbywa się najczęściej pomiędzy muzeum a innymi instytucjami muzealnymi w powiecie czy województwie. Wymienić tu należy Muzeum Okręgowe w Tarnowie, Rzeszowie, Muzeum Historii Regionalnej w Mielcu, Muzeum Regionalne w Dębicy. Częstokroć – zwłaszcza gdy przygotowywano wystawy specjalistyczne poruszające problematykę spoza dziejów regionalnych – nawiązywano współpracę z odleglejszymi placówkami muzealnymi: Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, Muzeum Narodowym w Krakowie, tamtejszym Muzeum Archeologicznym, Zamkiem Królewskim na Wawelu, Muzeum Historycznym Miasta Gdańska. Kilkakrotnie współpraca muzeum pilźnieńskiego z innymi muzeami wykraczała daleko poza Polskę, tak było w przypadku United States Holocaust Memorial Museum czy Instytutu Yad Vashem w Jerozolimie. Pilźnieńska placówka nawiązała współpracę z instytucjami naukowymi i badawczymi, przykładem może być Archiwum Państwowe w Rzeszowie, Na-

rodowe Archiwum w Krakowie, Instytut Pamięci Narodowej, Żydowski Instytut Historyczny im. E. Ringelbluma w Warszawie.

Istotną na płaszczyźnie lokalnej jest współpraca muzeum z instytucjami kościelnymi, np. parafią św. Jana Chrzyciela w Pilźnie, której siedzibą jest najstarsza świątynia w mieście, a także z klasztorem oo. karmelitów. Głównie skupia się ona na wypożyczaniu na muzealne wystawy obiektów należących do kościołów, a także na organizacji cyklicznych uroczystości upamiętniających narodowe i miejscowe wydarzenia historyczne.

Regularna współpraca w ramach bieżących kontaktów muzeum rozwinęła się ze stacjami radiowymi, telewizyjnymi, prasą, portalami internetowymi. Kontakty dotyczyły przede wszystkim promocji i popularyzacji wystaw, przedsięwzięć i projektów.

Grupą interesariuszy, która zwyczajowo już współpracuje z pilźnieńskim muzeum, są lokalne stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, a wśród nich Towarzystwo Przyjaciół Pilzna i Ziemi Pilźnieńskiej, Stowarzyszenie „Zawisłocze Pilźnieńskie”, Koła Gospodyń Wiejskich. Współpraca z tymi ostatnimi polegała na ochronie i popularyzacji niematerialnego dziedzictwa kulturowego ziemi pilźnieńskiej.

Muzeum regionalne jest miejscem kwerend archiwalnych i naukowych, udostępnia materiały oraz zbiory do badań lokalnym badaczom i pasjonatom historii.

Ważnym partnerem w działaniach i aktywności muzeum na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, w szczególności rozwoju lokalnego, jest samorząd terytorialny. Muzeum ściśle współpracuje z Urzędem Miasta i Gminy Pilzno, służąc pomocą w tworzeniu i opracowywaniu dokumentów planistycznych i strategicznych różnego szczebla. Samorząd zaś korzysta z muzealnego wsparcia merytorycznego przy opracowywaniu wniosków projektowych, publikacji historycznych i promujących region.

Piłźnieńskie muzeum wykazuje się dobrą współpracą z prywatnymi kolekcjonerami w zakresie wypożyczania kolekcji, wymiany informacji i wzajemnych konsultacji specjalistycznych. Pokłosem tej współpracy było już kilka ciekawych, wspomnianych wyżej wystaw muzealnych.

* * *

Aktywność Muzeum Regionalnego w Pilźnie unaocznia fakt, iż jest ono ważną wizytówką miasta i gminy; instytucją, która trwale funkcjonuje na kulturowej mapie regionu, integrując społeczność lokalną. Muzeum jest ważnym partnerem w zakresie edukacji i popularyzacji lokalnego dziedzictwa historycznego, tożsamości i kultury, jedną z instytucji wdrażających wspólnie z samorządem, Domem Kultury i szkołami programy edukacji regionalnej.

Realizując założenia nowej muzeologii pilźnieńskie muzeum dostosowuje się do globalnie zachodzących procesów i przemian, stara się być instytucją otwartą, tworzącą bliskie relacje z otoczeniem i zyskującą zaufanie społeczne. Ważne, by muzeum nie zamykało się w murach swej siedziby, lecz by aktywizowało społeczność lokalną jako strażnik tradycji i lokalnej tożsamości. Zapewniam, że warto odkrywać historyczne tajemnice Pilzna wspólnie z Muzeum Regionalnym.